

УДК: 336.631.11/.16:338.43:658.14/.17

Бричка Б.Б., аспірант[©]*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького***ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Розглянуто сутність та методи державного регулювання фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. Здійснено їх поділ на економічні та адміністративні.

Ключові слова. *Державне регулювання, фінансова стійкість, сільськогосподарське підприємство.*

Вступ. Сільське господарство є особливою галуззю зі своїми особливостями та винятковою актуальністю для економічної та соціальної безпеки держави. Водночас ефективність та стабільність цієї галузі безпосередньо залежить від ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств та сприятливих зовнішніх умов, що покликані стимулювати зростання галузі на основі новітніх наукових розробок та зростаючих інвестицій. Водночас протягом останніх років обсяг валової продукції сільського господарства знижувався, причому зниження відбувалось у сільськогосподарських підприємствах, а у господарствах населення спостерігалось незначне зростання. Чимало підприємств не мають можливості продовжувати діяльність і банкрутують. З огляду на це важливого значення набуває підтримка держави щодо відновлення фінансової стійкості, у формі державного регулювання економіки.

Теоретичні аспекти державного регулювання економіки знайшли відображення у працях Михасюка І.Р., Мельник А. Ф. [1], Стеценка Д. М. [3], Чистова С.М. [4], Швайки Л.А. [5] та інших. Проблеми державного регулювання фінансової стійкості суб'єктів господарювання досліджували такі вчені як Плиса В.Й., Приймак І.І. [2], Добош Н.М. та інші.

Виклад основного матеріалу. На думку В.Й. Плиси та І.І. Приймак, «державне регулювання економіки – це діяльність держави щодо створення економічних і соціальних передумов, необхідних для стійкого функціонування економічної системи згідно з цілями і пріоритетами державної економічної політики, заради реалізації національних інтересів держави» [2, с. 94]. У підручнику з державного регулювання економіки за редакцією професора Михасюка І.Р. дано наступне визначення: «механізм державного регулювання економіки – це сукупність різноманітних важелів, інструментів, за допомогою яких держава веде економічну діяльність» [1, с. 17].

Усі методи державного регулювання фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств доцільно розділити на адміністративні та економічні. Деякі автори виділяють ще індикативно-планові [2], донорські та протекціоністські методи [1], однак, на нашу думку вони охоплюються попередніми.

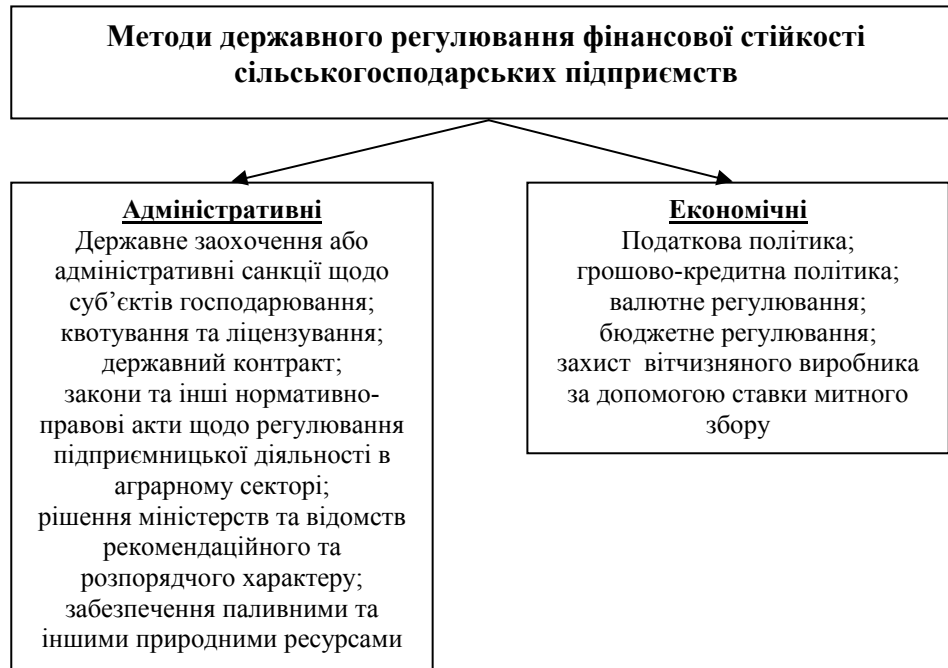


Рис. 1. Класифікація методів державного регулювання фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств

Правове регулювання покликане сформуванню «правил гри» та визначити рамки, в яких діють суб'єкти господарювання. Правове регулювання здійснюється шляхом прийняття законів, указів Президента України, постанов та рішень Кабінету Міністрів України, постанов та рішень міністерств та відомств та інших нормативно-правових актів.

Правове регулювання є основним для визначення «правил гри», однак доповнюється адміністративними методами виконавчих органів, що передбачають: застосування ліцензій, дозволів, квот, системи санкцій та штрафів, державного замовлення та контрактів, впровадження норм та стандартів, що регламентують вимоги до якості робіт, послуг та товарів [2, с. 95].

Серед економічних методів державного регулювання фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств варто відзначити податкову, бюджетну, грошово-кредитну та валютну політики.

З огляду на те, що понад 90 % усіх державних доходів складають податкові надходження, податкова політика повинна сформувати надійні джерела для наповнення державного бюджету. Водночас податкова політика є важливим інструментом регулювання ділової активності суб'єктів господарювання. Як відомо, за надто високих ставок податків суб'єкти господарювання втрачати стимулю до діяльності в офіційній економіці, тому вони переходять у «тінь». Тому економічно обґрунтовані ставки податків, введення податкових канікул для підприємств, що впроваджують новітні енерго- та ресурсозберігаючі технології, технології виробництва екологічно-чистої продукції, покликані стимулювати зміцнення фінансової стійкості суб'єктів господарювання України.

Вагоме місце в системі забезпечення стійкості економічного зростання загалом та суб'єктів господарювання зокрема є бюджетна політика, яка для досягнення та

підтримання фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств повинна вирішити наступні питання: сталість економічного зростання, економічно обґрунтовані величини дефіциту державного бюджету та державного боргу, зменшення розмірів підтримки непродуктивних галузей економіки, забезпечення необхідними ресурсами галузі науки, освіти та охорони здоров'я.

Грошово-кредитна політика, як відомо, спрямована на зміну пропозиції грошей в обігу, що у свою чергу викликає ланцюг змін у системі відсоткових ставок, обсязі виданих кредитів, сукупних видатків, а відтак і на обсязі рівноважного ВВП. Грошово-кредитна політика може стимулювати або стримувати ділову активність залежно від цілей економічної політики держави. Очевидно, що політика «дорогих грошей», що спрямована на зниження темпів інфляції, може дещо знизити фінансову стійкість підприємств у короткостроковому періоді, проте вона підвищить її у довгостроковому. Для стимулювання економічного зростання, зниження безробіття та підвищення фінансової стійкості підприємств НБУ застосовує політику «дешевих грошей».

Практично усі країни світу так чи інакше відкриті, тобто відбувається обмін товарами, ресурсами та фінансовими активами між різними країнами. В цих умовах, валютний курс держави відіграє важливу роль регулювання обсягів експорту та імпорту. Валютне регулювання здійснюється практично усіма країнами світу.

Зазначимо, що більшість перерахованих заходів для підтримки фінансової стійкості можуть спрацювати лише у короткостроковому періоді. Для підтримки та стимулювання фінансової стійкості у довгостроковому періоді потрібно створити сприятливі умови для впровадження інноваційної моделі розвитку, сприяти розвитку освіти, науки та техніки, нарощення людського капіталу держави.

Економічна криза суттєво вплинула на стан сільського господарства України (Табл. 1).

Табл.1

Обсяги валової продукції сільського господарства, у порівняльних цінах 2005 р. (у % до попереднього року)

Роки	Всі категорії господарств		
	валова продукція	з неї:	
		рослинництва	тваринництва
2006	102,5	101,7	103,6
2007	93,5	90,5	97,7
2008	117,1	130,5	100,1
2009	98,2	94,8	103,8
2010	98,5	98,6	98,4

Джерело: дані Держкомстату України

Протягом останніх п'яти років обсяг валової продукції сільського господарства знижувався протягом трьох років, а суттєве зростання спостерігалось тільки у 2008 році (117,1 %). Порівнюючи дані таблиці 1 з даними про динаміку реального та фактичного ВВП України, робимо висновок, що ситуація у країні загалом є кращою, ніж у галузі сільського господарства. Протягом п'яти років зниження реального ВВП відбулось тільки у 2008 році, а у всіх інших роках спостерігалось його зростання.

Наведені дані покликані ще раз з акцентувати увагу на стані сільського господарства та необхідності його державного регулювання з метою підвищення фінансової стійкості підприємств галузі.

Лише спільні зусилля держави та суб'єктів господарювання можуть допомогти вивести сільське господарство на траєкторію «сталого розвитку» і забезпечити належний рівень фінансової стійкості підприємств галузі.

Табл.2

Динаміка фактичного та реального ВВП

	ВВП у фактичних цінах, млн. грн.	Зміна реального ВВП (у % до відповідного періоду попереднього року)
Рік 2006	544153	107,3
Рік 2007	720731	107,9
Рік 2008	948056	102,3
Рік 2009	913345	85,2
Рік 2010	1094607	104,2
I кв. 11	263550	105,3
Рік 2011		

Джерело: дані Національного банку України

Висновки. Необхідність державного регулювання є очевидною, в контексті впливу фінансово-економічної кризи та необхідності ліквідації її наслідків. Державне регулювання фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств покликане регулювати стійкість фінансового стану підприємств галузі та стимулювати її, створюючи необхідні передумови для стійкого зростання кожного суб'єкта господарювання.

Література

1. І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога. Державне регулювання економіки / за ред. д-ра. екон. наук, проф., акад. АН Вищої школи України І.Р.Михасюка. – Львівський національний університет ім. І.Франка, Львів: «Українські технології», 1999. – 640 с.
2. Плиса В.Й., Приймак І.І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України: Монографія. – Львів: Видавництво ННВК «АТБ», 2009. – 144 с.
3. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. – Львів: МАУП, 2000.
4. Чистов С.М., Никифоров А.Є., Куценко Т.Ф. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2004.
5. Швайка Л.А. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник / Швайка Л. А. - К.: Знання, 2006. - 435 с.
6. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України.
7. www.bank.gov.ua. - Національний банк України.

Summary

Brychka B.B., PhD student

STATE REGULATION OF FINANCIAL STABILITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The essence and methods of state regulation of the financial stability of agricultural enterprises are considered. Their division into economic and administrative is done.

Keywords. State regulation, financial stability, agricultural enterprise.

Рецензент - к.е.н., доц. Батюк Б.Б.